

שבתאי קלמנוביץ הוא איש מבריק, מקסים, כובש לבבות, חובב־תענוגות. האם הוא גם מרגל שתול?

פגזות השבתאי

אותו לירי מגע גלוי עם סוכנים ידועים של הקג"ב.
פרט מעניין: קלמנוביץ ביקר ב־מיסגרת עסקיו גם כב־רית־המועצות. כל זה אינו רגיל לגבי מרגל מיקצועי מאומן.

אנשי הקג"ב

אחרי שבא לארץ, עסק קלמנוביץ ב־ניח תחילה בפעולה למען מפלגת־העבודה, בייחוד בקרב העולים מברית־המועצות. הוא התחבב על גולדה מאיר, שראתה בו את האיש המתאים כדי לרכוש את קולות העולים הסובייטיים למען המפלגה. היה לו מישרד במרכז מפלגת־העבודה ברחוב הירקון. פרט פיקטטי: באותם הימים הכיר את היחצנית מירי זיכרוני, אשתו של מי שעתיד היה להיות פרקליטו בעסקים בינלאומיים, ועתה סניגורו חתום־השפטים (אני יכול להגיב על כך). קלמנוביץ ביקש ממירי זיכרוני לנהל יחסי־ציבור לפעולתו למען מפלגה. זיכרוני סירבה, מכיוון שהיא עוסקת בעולם־הבידור, לא בעניינים פוליטיים.

דימויים לגמרי. הוא תואר כמי שחולל הפיכה בסיריה־ליאונה, ונקשר לעסקים רבים לא־לו. במרכז הפרשה עומרת אישיות בל־תי־רגילה. מבחינות רבות, היא מתאימה לדמות הקלאסית של מרגל מיקצועי. האיש נולד כקובנו שבליטא לפני

חשיפתו של מרגל. אין זה מועיל לאינטרסים של המדינה, וזה מוזק לחקירה. היה ברור כי השב"כ השתמש במיקצועי זה כדי לשקם את תרמיתו בעיני הציבור. בחודשים האחרונים הוכתה תרמית זו קשות. פרשת האוטובוס בקו 300 גילוי השקרים של ראש־השב"כ ופרישת החנינות, פרשת נאפטו, ההוראה בכך כי השב"כ נהג באופן קבוע להפיץ עיל שיטות של עינויים גופניים ולשקר בבתי־המשפט, ובאחרונה — המחל המונמנטלי של השב"כ בחיזוי ההתקדמות בשטחים הכבושים (ראה הנוון) — כל אלה פגעו קשה בתרמיתו של הגוף שעשה לעצמו בעבר יחסי־ציבור מוצלחים.

הפירסום של פרשת קלמנוביץ באחדות את ההילה. הוא בא גם להזכיר לציבור כי השב"כ אינו עוסק רק בחזית הפלסטינית, אלא גם ממונה על הריגול הנגדי ככלל, והטיפול בריגול הסובייטי בפרט. זה גם מוריד את התעניינות הציבור מן הקטל בשטחים הכבושים.

מעל לחוק

על המיזבת הזה גם הופרו כל כלי לי הסוביידיצה. קלמנוביץ הורשע בפירסום עוד לפני שהוגש נגדו כתב־אישום. הכל דיברו עליו כעל מרגל שתול, שפעל במשך שנים רבות בארץ, כאילו זה דבר מוכח וסופי. עלה על כולם שר־הביטחון, יצחק רבין, שגם הוא זקוק באופן רחוק לשיקום התרמית. הוא הכריז כי אין זה המרגל הראשון שנחשף בשנים האחרונות על־ידי זר־

קלמנוביץ. ברור כי כתבה יסודית כזאת אין מכינים תוך דקות. עברו עליה כבר כשעה 8 בערב, ביום הראשון, הותר לפרסם כי שבתאי קלמנוביץ, איש־עסקים ידוע, נאסר לפני כמה שבועות בחשד של ריגול למען המודיעין הסובייטי. בשעה 9 בערב פתחה הטלוויזיה את מהדורת־החדשות שלה בסיפור ארוך ומפורט על אישיותו ותולדות־חיו של

בת־חורגת ליאנה ברוך עיסקי סרטיים

הנשיא מוכמו ואשתו חנה פנישה במטוס שלא היה

אחרי פליטת קטן במפלגתו של ייגאל הורביץ, עבר קלמנוביץ לעבוד למען שמאל פלאטשרוון, והיה גם מוזכר בכנסת. פלאטו, שיש לו כישרון מיוחד להסתבך בעסקים מפוקפקים

42 שנים. הוא הגיע ארצה ב־1971, וטען כי אביו נאבק במשך 12 שנים על זכותו לעלות. הוא מתואר על־ידי כל מכריו כאישיות־מקסימה וככובש לבבות. הוא איש פתוח, חם, רוכש

מבחינה מסויימת מתאים קלמנוביץ לדמות הקלאסית של דב־מרגל שתול. אך יש בסיפורו כמה חריגות מוזרות משיטתו של מרגל

מכל הסוגים, התרשם מאוד מעוורו. יש לו ראש לעסקים, החליט, והתחיל לשתף אותו בעסקיו חובק־העולם. כתעלול של יחסי־ציבור רצה פלאטו לעסוק או בחילופי־שבויים, נושא המושך תמיד סיקור תיקשורתי נרחב. קלמנוביץ עסק בפרשה מוזרה של חילופי־שבויים, כשבצד האחד עומד צעיר ישראלי בשם מירון מרקוס שני אסר במוזאמביק, בצד השני סוכן אמריקאי, ובצד השלישי מרגל סובייטי חשוב. העיסקה יצאה לפועל. במסגרת זו בא קלמנוביץ במגע עם עורר־הדין המיזרח־גרמני וולפגאנג פוגל, שעסק כבר קודם לכן בתיווך של חילופי־שבויים. הכל תיחשו אל פוגל כאל שליח של הקג"ב — וזהו הרבר

ידידים וירידות בקלות, אוהב לחיות, אוהב בתי־מלון יקרים, מיסעדות יקרות, בגדים יקרים וטיסות במחלקה הראשונה, מפורסם כספים ביד רחבה, אך איננו פליי־בוי. כל זה מתאים למרגל, החי בסכנה מתמדת, ושהוא על כן אישיות חריגה, בלתי־שיגרתית, שופע־קסם וחי את חייו היום, מבלי לדאוג למחר. בכך רומה קלמנוביץ לכמה מן הרמזות הקלאסיות של עולם־הריגול בעולם. מאידך יש בסיפור שלו כמה וכמה פרטים חשובים, הסותרים את שיטת הפעולה הרגילה של מרגל. למשל: הקשרים הגלויים שלו עם העולם הקר מוניסטי, פעילותו הגלויה שהביאה

עו־הביטחון, קבע שווה הצלחה גדולה, והוסיף כי הריגול הסובייטי מוסר את המידע שלו לסוריה וללוב. כל זה הוא הפרה ברורה של החלטת השופט, שאסר פירסום כל פרט שהוא הנוגע לפרשה, חוץ מעצם ההודעה על המעצד ועל החשד בריגול לטובת ברית־המועצות. מכיוון שיש לרבין חסינות, כח־כשר, הוא עומד מעל לחוק.

ביקור בברית־המועצות

מי הוא שבתאי קלמנוביץ? מימים האחרונים פורסמו עליו הרבה סיפורים, חלקם כנונים, חלקם